1940 ий
6 ЯНВАРЬ
№ 2 (615)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӱрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

УЧИТЕЛЬ-ШАМЫЧЫН РАЙОННЫЙ СОВЕЩАНИЙЫШТ

Эрла Марийский республикын чыла районлаштыже учитель-шамычын совещанийышт почылтеш.

Учитель-шамычын районный совещанийышт первой полугодийын пашажым итоглат да кокымшо полугодийлан задача-шамычым шындат.

Мутат уке 1939—40 тунемме ийын первой полугодийже школьный пашаште ятыр сеҥымаш-шамычым пуэн. Тунеммашын кӱкшӧ качествыже верч социалистический соревнований кумдан шарлен, отсев ваштареш кучедалмаш икмыняр виянгын, тунемше-шамыч коклаште политико-воспитательный паша саемын, школа ден родитель-шамыч коклаште связь утларак пеҥгыдемын, шуко школласе комсомольский ден пионерский организаций шамыч пашаштым саемденыт, шуко комсомолец ден пионер-шамыч тунеммаште примерым ончыктат.

Тидым наглядно ужашлан икмыняр пример-шамычым ончыкташ гынат сита. Теве мутлан Лонганер школышто (Кужеҥер район) туныктышо комсомолка М. В. Сырейщикова йолташын пашаже моктымашымат заслуживатла. Сырейщикова йолташын классыштыже 37 тунемше гыч 10 тунемше сайын да отлично тунемеш. Тиде классыште начарын тунемше иктат уке, посещаемость 99,61 процентыш шуын, прогӱл ден опозданийым йӧршеш пытарыме, дисциплина сай. Сырейщикова йолташ тыгай сеҥымашыш кажне тунемшым келгын изучатлымыже дене, нунын дек индивидуально подходитлен моштымыж дене, школьный пашан кӱкшӧ качествыже верч кучедалмашке комсомольский ден пионерский организаций-шамычым, родитель-шамычым мобилизоватлымыже дене шуын.

Шернур педучилищыштат комсомольский организаций, первый полугодийыште, кӱкшӧ качество верч начарын огыл кучедалын. Педучилищыште 38 отличник ден ударник гыч 32 комсомолец-шамыч да 4 пионер-шамыч улыт. Кумышо „С" классыште начарын тунемше иктат уке, 20 комсомолец-шамыч сайын да отлично тунемыт.

Школа-шамычын пашаит гыч тыгай сай пример-шамычым шуко ончыкташ лиеш.

Но м е м н а н республикыште школьный пашаште икмыняр сеҥымаш-шамыч ден пырля серьезный ситыдымаш-шамычат ятыр улыт. Южо школлаште неуспевающий-шамыч 50 процент марте шуыт. Школышто тунеммаш нийготан йоча-шамычым тунеммаш дене охватитлен шуктымо огыл. Республика мучко начальный школа дене гына 300 еҥ наре охватитлыме огыл. Школа гыч каймаш пытартыш жап мартенат кугу верым налын шога. Ятыр школлаште дисциплина чыташ лийдыме лушкыдо. РОНО-шамыч ситыдымын вуйлатат, комсомол начар полша.

Чыла нине ситыдымаш-шамыч школьный илышым разлагатлат, тунеммын качествыжым нӧлтышаш верч кучедалмаште кугу тормозым шындат. С а н д е н а к школьный пашаште чыла ситыдымаш-шамычым тӱжвак лукшаш да нуным пытарышаш верч решительный кучедалмаш кӱлеш. Учитель-шамычын январьский совещанийышт тидым ыштышаш. Совещанийыште большевистский критика ден самокритикэм кумдан шарыман. Большевистский партийын тиде испытанный методшо гына мланна ситыдымаш-шамычым писын ликвидироватлаш полша.

Совещаний учитель-шамычлан кугу школа лийшаш. Успеваемость ден посещаемость нерген кукшо факт-шамыч учитель-шамычым огыт интересоватле. Кызыт учитель-шамычым всеобщий обучений нерген законым шуктымаш, неуспеваемостьым предупредитлымаш, школьный пашан научный вопросшо-шамыч интересоватлат. Нунылан педагогикын да методикын вопросшо-шамыч нерген научный доклад-шамычым организоватлаш, передовой школа да учитель-шамычын, учитель-орденоносец-шамычын опытышт дене вооружитлаш кӱлеш.

Учитель-шамыч шке совещанийыштышт ВЛКСМ ЦК Х-шо Пленумын итогшо нерген вопросым обсуждатлаш тӱҥалыт. ВЛКСМ Центральный Комитетын шукерте огыл эртыше Х-шо Пленумжо пеш кугу государственный значенийан вопрос-шамычым—комсомолын школышто пашам ыштымыже нерген вопрос-шамычым обсуждатлен да решений-шамычым приниматлен. Пленум йоча-шамычым воспитатлымаште ятыр ситыдымаш-шамычым тӱжваке луктын. Шуко школласе комсомольский организаций-шамыч учебно-воспитательный паша дене начар заниматлат, школа ден комсомольский организаций-шамычын пашаштышт контакт ок сите, молат. Тыгай ситыдымаш-шамыч мемнан республикыштат ятыр улыт, нуным совещанийлаште тӱжвак лукташ кӱлеш. Районный совещанийлаште учитель-шамычлан ВЛКСМ ЦК Х-шо Пленумын решенийжым келгын умылтараш, комсомольский организаций ден пырля учительствымат нине решений-шамычым шуктымашке мобилизоватлаш кӱлеш. Главный задача—тунеммын кӱкшӧ качествыже верч кучедалмаште комсомолын рольжым нӧлталаш, комсомольский ден пионерский организаций-шамычым школа велке мелын савыраш, школа ден нунын пашаштышт единствым установитлаш.

Совещаний-шамычым кукшӧ идейно-политический уровенеш эртарыман, нунын характерышт деловый лийман. Тыгай совещаний гына учитель-шамычым, комсомольский ден пионерский организаций-шамычым кокымшо полугодийыште эше кугу сеҥымаш-шамыч верч кучедалмашке мобилизоватлен кертеш.

Йошкар-Ола городской Советын первый Сессийже. Фото М. Чуршуковын.

ЙОШКАР-ОЛА ГОРСОВЕТЫН ПЕРВЫЙ СЕССИЙЖЕ

2 январьыште Марийский АССР Верховный Совет президиумын заседаний залешыже Йошкар-Ола горсовет депутат-шамычын Первой Сессийже эртаралте.

Сессийым шоҥго депутат Василий Васильевич Панов йолташ почо. Пытартышлан депутат Василий Васильевич Сессийым эртарашлан председатель ден секретарьым сайлаш предложенийым ыштыш.

Депутат Никулина йолташын предложенийже почеш председательлан П. М. Тукманов, секретарьлан С. Н. Кугенерова йолташ-шамыч сайлалтыт.

Почетный президиумыш горсовет депутат-шамыч кужун сово кырымаш дене всенародный депутат калык вождь Сталин йолташым да ВКП(б) ЦК-н Политбюро член-шамычшым сайлышт.

Сессийым приветствоватлаш толшо пионер-шамыч горсовет ончылан пионерский дворецым, оласе пионер-шамычлан стрелковый тирым да йоча стадионым ышташ требованийым шындышт.

Тидын деч вара депутат-шамычын пеш кужу жап совым кырымышт дене Сессий Сталин ден Молотов йолташ-шамычлан приветственный письмам колтыш.

Первый Сессий ныл вопросым ончен. Первояк 5 еҥ гыч мандатный комиссийым сайлен. Мандатный комиссий председательлан депутат Швалев йолташым сайлыме.

Кокымшо вопрос дене депутат Темерешев йолташ Городской Совет депутат-шамычын Исполнительный Комитетшым сайлаш предложенийым вноситла. Исполнительный к о м и т е т председательлан депутат-шамыч ик йӱк дене депутат Фокеев йолташым сайлышт.

Кумышо вопрос дене депутат Строкина йолташ горсовет Исполнительный Комитет пелен отдел-шамычым образоватлыме нерген ойлыш. Тудо шке выступленийыштыже кажне отделын задачыже да тошто отделласе пашаеҥ-шамычын пашам начар ыштымышт нерген ойлыш.

Тыгак депутат-шамыч Платов, Власов, Морозов, Абрамов да моло-шамычат горсоветын, да тудын горкоммунхоз, горздрав, гороно да финансовый отделже-шамычын ситыдымашыштым тӱжвак луктыч да у составлан пашам саемдаш наказым пуышт.

Пытартышлан Сессий депутат-шамычын паша ыштымыштым шуктен толмыштым тергашлан 6 постоянно действующий комиссийым организоватлыш.

И. Лешпаев.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

В. А. Дегтярев йолташлан социалистический трудан геройжо званийым присвоитлыме

Йошкар Армий вооруженийын у посна важный образецше-шамычым изобретатлыме да конструироватлыме пашаште выдающий заслугым ыштымылан Василий Алексеевич Дегтярев йолташым Ленин орден дене наградитлыме да 50 тӱжем теҥге окса дене премироватлыме, социалистический трудын геройжо званийым присвоитлыме.

„Малый Учал" дене шӧртньӧ

Уфа, 2-шо январь. Учалинский районышто „Малый Учал" озер лийшне „Башзолото" трестын геолог коллективше дене Шафаев, Долгаль да Гариповмыт дене рудной шӧртньын у месторожденийжым почмо.

Учалинский месторождений кум кугу да кужо (500—600 метр кутышан) жилым представлятла.

Кызыт тиде жапыште горный ден буровый разведочный паша ышталтеш.

Сталин лӱмеш Кугу Ферганский каналым колтымаш

31 декабрьыште 2 шагатат 30 минут жапыште правительственный комиссийын председательже КП(б) Узбекистан ЦК-н секретарьже Усман Юсупов йолташ головной сооружений гоч шупшмо лентам пӱчкын. Металический щитым нӧлталмеке Нарын эҥерысе вӱд каналын руслышкыжо йоген пураш тӱҥалын.

Ферганский канал почмо лӱмеш торжественный митинг лийын, митингым Кугу Ферганский канал строительствын начальникше орденоносец Т. Мирзаев йолташ почын. Митингыште партий Ферганский Обкомын секретарьже орденоносец Сабир Камалов, Узбекистан ССР Верховный Совет президиумын председательже Ахунбабаев Азербайджанский делегацийын представительже Рахимов, Грузинский делегацийын представительже Стуро да моло йолташ-шамычат выступатленыт.

Тиде Кугу Ферганский каналым ферганысе колхозник-шамыч 45 кечыште шуктеныт.

Писын йоген кайше вӱд ӱмбалне, плотинын ӧ р д ы ж уступыштыжо Ленин ден Сталинын статуйже нӧлталтыт.

Митингыште участвоватлыше-шамыч Ферганский каналын строительже-шамычым шокшын приветствоватленыт.

Йошкар Армий айдемым воспитатлыше школа

Ме Марийский республикын столицыже Йошкар-Ола гыч тений ноябрь тылзыште армийыш кайышна. Йошкар-Ола мемнам пеш шокшын ужатыш. Профсоюзный организаций-шамыч мланна, Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийыш кайше-шамычлан корнеш тӱрлӧ музыкальный инструмент да книга-шамычым подаритленыт ыле. Кызытат боец-шамыч, тудым шарнен, шокшын благодаритлат. Корнышто нимогай скука деч посна, веселан, музыкым шоктен, мурен кудалына. Поезд мемнам писын нангайыш, Украиныш толын шуна. А армейский илыш эше весела улмаш Боец-шамыч первый кече гычак уло вийым пыштен боевой ден политический подготовкым сайын овладеватлаш пижыч.

Йошкар-Ола гыч толшо фельдшер Кашков, марторг пашаен Кулешников, пединститутын студентше Ефремов Арсентий, да моло чыла шотыштат отличник улыт. Садлан нунылан командований ятыр гана благодарьностьым выноситлен.

Йошкар Армий айдемым воспитатлыше школа. Теве Кашковым санинспекторлан, Маховым замполитруклан да мыйым политгрупповодлан выдвигатлен улыт.

„Ме чыла могырымат ончылно лияш тыршена. А кӱлеш гоҥым кеч могай тушманынат вуйжым йӧршеш шалатена“—маныт Марийский республика гыч толшо боец-шамыч.

Красноармеец—

Н. И. Очетов.

СЫРЕЙЩИКОВА ЙОЛТАШ ДЕЧ ПРИМЕРЫМ НАЛЗА

Кужеҥер районысо комсомольский организаций шкенжын ик активный членже Мария Васильевна Сырейщикова дене заслуженно гордитла.

Мария Сырейщикова Лонганер начальный школышто кокымшо ий пашам ышта. Тудын классыштыже 37 йоча тунемеш.

Самырык учительница пашам уло кумылжо дене, йӧратен ыштымыжлан кӧра чапле результат-шамычым шуын. Качество верч кучедалмашке тудлан шуко вийым пышташыже логалын.

Тунемме ий тӱҥалме годым ятыр ситыдымаш-шамыч ылыч. Прогул ден опозданий, ятыр ученик-шамычын начарын тунеммышт, дисциплина лушкыдылык, молат Мария Сырейщикован шӱмжым чот корштыктареныт. Но тудо вуйым сакен коштын огыл, чыла вийжым, моштымашыжым ситыдымаш-шамычым пытарышаш верч кучедалмашке пыштен. Тиде пашаш комсомольский ден пионерский организаций-шамычым, тунемше ден родитель-шамычым мобилизоватлен.

Пашам йӧратыше комсомолка школышто занятийым пытарен да колхозлашке, тунемше-шамычын ачашт-авашт деке каен. Тудо тунемше-шамычын школа деч ӧрдыштӧ поведенийыштым, мӧҥгысӧ пашам ыштышлан условийыштым изучатлен, тунемше-шамыч дене, нунын ачашт-аваашт дене беседоватлен. Тыге Сырейщикова йолташ прогулым, опозданийым йӧршеш пытарымашке шуктен. Кокымшо чырыкыште тудын классыштыже посещаемость 99,61 процентыш шуын.

Кажне тунемше деке индивидуально подходитлымаш, нуным келгын изучатлымаш, нунын поведенийыштышт ден пашаштышт ситыдымаш-шамычым тӱжвак лукмаш да тунамак тӧрлатымаш Сырейщикова йолташлан качественный йолташыже моткоч кугун полшен. Кызыт классыште начар отметка дене тунемше иктат уке, 10 тунемше-шамыч отличник ден ударник улыт.

Мария Васильевна Сырейщикова йолташ педагогический пашажым активный общественный паша дене сочетатла. Тудо первичный комсомольский организацийын секретарьже, пионерский отрядын вожатыйже, ял совет пеленсе пырдыж газетын редакторжо, агитатор. Тудын вуйлатыме чыла участкыштат паша сайын шындалтын.

Сырейщикова йолташ мастар педагог да активный общественница улмыжлан шемер депутат-шамычын Кужеҥер районный Советышкыже депутатлан сайлалтын.

Самырык педагогын чапле пашаже шуко учитель-шамычлан пример лийшаш.

Я. И. Малинов.

Кружок-шамыч пашам сайын ыштат

Морко педучилище пелен ятыр доброуольный организаций-шамычым создатлыме. Шуко организацийже шке пашаштым саемденыт.

Физкультурный кружокын членже-шамыч 100 еҥ „БГТО“ да 50 еҥ „ГСО“ значоклан нормым сдатлат. Нормо сдатлымаште ятыр студент-шамыч сай показательым ончыктат. М. Веселов ден И. Бобров йолташ-шамыч прыжок дене 115 сантиметр кӱкшыт олмеш 130 сантиметр кӱкшытым пуат. Николаев ден Володин йолташ-шамыч 10 километр расстоянийым лыж дене 48 минут коштыт.

Тунемме ийын тӱҥалтышыште Осоавиахим организацийыште 15 еҥ веле ыле гын, кызыт 100 еҥ членлан шога. Нунын кокла гыч 64 тунемше-шамыч „ВС“ значоклан, 77 еҥ—„ПВХО“ значоклан да 150 еҥ—„ГСО“ значоклан нормым сдатленыт.

Тыгак хоровой, драматический кружок-шамыч пашам начар огыл ыштат.

Миклай Саня.

Йошкар-Оласе сай преподаватель-комсомолец-шамыч: (шола гыч пурлашке) Н. Д. Москвичева, А. В. Плотникова, К. П. Беляева, П. П. Дмитриев, В. Л. Тихвинский да В. В. Вольховский.

Комсомольско-молодежный бригада

Шукерте огыл „У шурно“ колхозышто (Шернур район) комсомольский организацийын инициативыже дене чодра ямдыляме пашашке колташлан комсомольско-молодежный бригадым организоватлыме. Бригадыште 18 еҥ шотлалтеш, нунын кокла гыч 6 еҥже комсомолец.

Бригада чодрашке 28 декабрьыште каен.

Кажне колхозышто комсомольский организацийым создатлена

Большевистский партийын XVIII исторический с'ездше партийын боевой помощникше улшо Ленинско-Сталинский комсомолын социалистический строительствыште рольжым моткоч кӱшкӧ нӧлталын.

Партийын уставше „Партий ден комсомол“ у раздел дене ешаралтын. „Предприятий, колхоз, совхоз, учреждений-шамычын пашаштышт ситыдымаш-шамычым корандымаште да нунылан пашам саемдымаште, социалистический соревнований ден ударничествым организоватлымаште, массовый кампаний-шамычым эртарымаште да тулеч молыштат кӱлеш полышым пумо задача-шамыч дене кылдалтше чыла вопросым обсуждатлымаште да соответствующий парторганизаций-шамыч ончылан шындымаште комсомольский организаций-шамыч кумда инициативын п р а в а ж ы м иметлат.

... Социалистический строительствын чыла областьыштыжат, посна тушто, кушто первичный партийный организаций уке, комсомольский организаций-шамыч пашаште партийный директива-шамычын активный проводникышт лийшаш улыт“,—манын уставыште ойлалтеш.

Колхозный комсомол ончылно пеш кугу задача-шамыч шогат. Колхоз-шамычын общественный озанлыкыштым пеҥгыдемден шогаш, мландым разбазариватлымаш ваштареш кучедалаш, трудовой дисциплинын пеҥгыдемден шогаш, общественный животноводствым развиватлаш, школа-шамычын пашаштым саемдаш, сельский советын паша планжым темымашым обеспечитлаш, магазиныште, больницаште порядкым ышташ, социалистический соревнованийын да стахановский движенийын застрельщике лияш—теве мом колхозлаште комсомольский организаций - шамыч ыштыш обязан улыт.

Партий ден правительствын директивыштым успешно илышыш пуртымаште первичный партийный организаций укеан предприятийласе, колхозласе да учреждениласе комсомольский организаций - шамыч ӱмбак посна кугу ответственность пышталтеш. Тыгай колхозный комсомольский организаций - шамыч 130 тӱжем наре шотлалтыт.

ВКП(б)-н XVIII с'ездше деч да ВЛКСМ ЦК-н VIII пленумжо деч вара, 1 март гыч 1 октябрь марте ялысе комсомол шке рядшым 700 тӱжем еҥлан кугемден. Но тиде жапыште колхозлаште угычын латвич тӱжем первичный комсомольский организацийым веле создатлыме. Тыгеже эше элыште комсомольский организаций укеан колхоз 90 тӱжем утла уло.

Ялысе комсомол шкенжын кугу задачыжым сайын шуктыжо да молодежь коклаш шкенжын влиянийжым шаржо манын кажне колхозышто первичный комсомольский организацийым создатлаш кӱлеш.

ВЛКСМ ЦК-н VIII пленумжо комсомолын обкомжо, крайкомжо да союзный республикласе Центральный Комитетше-шамычым ончыл колхозный молодежьым комсомолыш вовлекатлыме пашам вожтычак саемдаш, чыла колхозлаште комсомольский организацийым создатлымашым обеспечитлаш, малочисленный первичный организаций-шамычым пеҥгыдемдаш обязатлен. Шуко областьласе, республикласе комсомолец-шамыч ончыл молодежьым шке рядышкышт вовлекатлыме шотышто сай пашашт дене кажне колхозышто комсомольский организацийым иметлаш лиешым пеш ураш ончыктен пуэныт. Кабардино - Б а л к а р с к и й АССР-н чыла колхозлаштыже комсомольский организаций уло. Орджоникидзевский крайыште—1436 колхоз, 1424 комсомольский организаций. Саратовский областьыште 22 колхозышто гына первичный организаций уке.

Тульский область Валовский район Буденный лӱмеш колхозысо комсомолец-шамычын пашашт моктымашым заслуживатла. Тиде организацийыште мемнан родинын лӱ дене знатный еҥже-шамыч воспитатлалтыт.

Туге гынат, первичный комсомольский организацийым создатлыме пашашке чыла вереак серьезно относитлалтын огытыл.

Ярославский областьыште—7683 колхоз, а комсомольский организаций чылажат 1283 колхозышто гына веле. Орловский областьыштат паша сай огыл. Тыште 7263 колхоз, а первичный организаций—3780.

Пасулаште, животноводческий фермылаште пашам чаплын ыштыше, шудо тӱжем дене самырык колхозник-шамыч комсомолыш пурышт. Ончыл молодежь коклаште эреак воспитательный пашам ышташ, рвезе ден ӱдыр-шамычым ялын общественный илышышкыже участвоватлымашке привлекатлаш кӱлеш. Тунам Ленинско-Сталинский комсомолын рядше писын ешаралташ тӱҥалеш да колхозлаште у первичный организаций-шамычым создатлыше задачым сеҥымаш дене р е ш н т л а ш л и е ш. ВЛКСМ-н шуко райкомжо-шамыч пытартыш жап марте тенат комсомолец - шамыч укеан колхозлаште молодежь коклаште пашам ыштымашлан вниманийым огыт обращатле. Теве мутлан Орджоникидзевский крайысе

КОК САМЫРЫК ӰДЫРЫН КУШМЫШТ

Кум ӱдыр-шамыч клуб ончылно шке коклаштышт варсенге гае ала мом пеш веселан мутланен шогылтыт, коклан южышт йӱкын воштыл колтат.

— Теве, ончыза, мемнан пагалыме Качырина толешыс,—кенета кычкырале иктыже.

— Мо шуко вучыктышыч, шангысек вучена,—тӱгальыч чыланат ваш-ваш кутыркалаш. Тиде Шернур райисполком нелен совет пашаенг-шамычым ямдылыме 10 кечаш курсышто тунемше ӱдыр-шамыч улыт. Орзаева Катя йолташ Куськинский ял совет „Онар" колхозын членже. Кызыт тудат советский строительство курсышто тунемеш. Самырык гынат (1920 ийыште веле шочын)—„Онар" колхоз член-шамыч коклаште тудын лӱмжӧ кӱшнӧ. Колхозышто ик ончыл ударница. 1935 ий гыч звеноводлан пашам ышта. Звено член-шамыч, шке коклаштышт соцсоревнованийым кумдан шарен, тений уборкышто кечаш нормым 170—180 процентлан темен шогеныт. Пашам стахановски ыштымыжлан колхоз правлений кум ий почела премироватлен. 1938 ийыште 200 трудоденьым веле ыштен гын, тений 300 трудоденьыш шуктен. Тудын илышыже пӱтынек колхоз паша дене кылдалт шога. 1938 ий январь тылзыште Ленинско-Сталинский комсомол радамыш пурен. Общественный пашамат чот йората. Кызыт шке колхозыштыжо агитатор. Газетым да моло литературым регулярно лудеш. Орзаева йолташ Шернур районный Советыш депутатлан единодушно сайлалтын.

— Избиратель-шамычын мланем кугу доверийым ыштеныт, нуным доверийыштым оправдатлаш эн кугу честьлан шотлем,—ойла Орзаева йолташ.

Ме Шернур МТС-ын красный уголокешыже Тупанова Анастасия Федоровна дене вашлийна. Тудо ынде нылымше ий трактористка. Пырля ятыр жап кутырен шинчышна, тудо шке илышыжым да пашажым кӱчыкын ойлыш. Анастасия Федоровна Октябрьский революций лийме жапыште 1917 ийыште, йорло кресаньык ешеш шочын. Колхозыш пурымышт деч ончыч озанлыкыштышт ушкалат лийын огыл. 1930 ийыште начальный школым тунем пытарен. 1931 ийыште ешыжге колхозышко пурен, вашке колхозышто ударница-шамыч радамыш лектеш.

— Мый кажне ийын 230—250 трудодень деч шагал нигунамат ыштен омыл,—манеш Настя.

— 1936 ийыште Шернур МТС пелентсе 4 тылзаш тракторный курсым „хорошо" отметка ден тунем лектым,—куанен Анастасия Федоровна ешарен пелештыш.

Вот тыге простой кресаньыкын ӱдыржӧ вурс имне дене шӱман лиеш. 1937 ийыште шошо ага годым первой тракторыш кӱзен шинчын рульым виктараш тӱҥалеш, тунамак сай результатым ончыкта. Тенияй шке сменыштыже 4,50 гектар олмеш, 5,6 гектар цене куралын. Кызыт трактор ремонтыштат кечаш нормым 130 процентлан темен шога. „КИМ" колхоз член-шамыч Тупанова йолташым районный Совет депутатыш кандидатлан выдвигатлышт. Кызыт Анастасия Федоровна районный Советыш депутатлан сайлалтын.

М. Яныш.

ДЕТСКИЙ ТВОРЧЕСТВЫМ КУМДАН ШАРАШ

Большевистский партий ден Советский правительство советский йоча-шамычлан творческий способностьыштым да даровзнийыштым развиватлашлан историйыште нигунам лийдыме условийым создаватленыт, чыла могырымат развитый да социализмын активный строительыштым воспитатлашлан чыла возможность ышталтын. Тӱжем дене детский технический станцийым, пионер-шамыч пӧртым, клубым да колхозысо йоча-шамыч пӧртым ыштыме, нуно йоча-шамычын школышто налме знанийыштым, дисциплиныштым пеҥгыдемдымашке да детский самодеятельность ден творчествым умбакыжат развиватлаш полшашлан призватлыме улыт. Мемнан республикыште 1000 пионер дене школьник-шамыч детский технический станцийлаште, пионер-шамыч пӧртлаште, клублаште созидательный тӱрлӧ творческий паша дене охватитлыме улыт.

Республиканский станцийын лабораторийлаштыже 161 юный техник ден натуралист-шамыч тӱрлӧ творческий паша дене заниматлат. Нунын кокла гыч авиомоделист, радиотехник, природын новаторжо, фотолюбитель да юный кинооператор-шамыч улыт. 7 номеран школышто тунемше Винокуров Боря чемоданеш походный радиоприемникым ыштен. Тиде школыштак тунемше Киселев Сережа действоватлыше МОРЗЭ аппаратым ыштен. Аппарат испытаний ыштымаште сай показательым ончыктен. Тудым Всесоюзный радио выставкыште участвоватлаш утверждатлыме. 6 №-ан школышто тунемше-шамыч Бахтин Виталий 5 полюсный ротаторан электромоторым ышта, Кузьминых Коля паровой двигательым ышташ тырша. Касаткин Сережа замечательный „Чайка" типан планерный модельым ыштен. Кызыт тудо у типан самолетым конструироватла. Юный кинооператор-шамыч группа „Летний отдых детей" тема дене киножурналым сниматлен. Нуно кызыт 1940 ийлан сценарийым возаш намечатленыт.

Юный натуралист-шамычын 1940 ийыште Всесоюзный ял озанлык выставкыште участвоватлашлан экспонат-шамычым ямдылат.

ВЛКСМ ЦК-н X пленумжо 1940 ийысе детский творчествын Всесоюзный олимпиадыжым эртарыме нерген специальный вопрос дене обсудитлен.

Пленум ВКП(б) ЦК-н непосредственный руководствыжо дене Андреев ден Маленков йолташ-шамычын участвоватлымышт дене эртен.

Пленум внешкольный учреждений-шамычын пашаштым школа ден пионерский отряд-шамыч деч, тунемше-шамычын кумда массыж деч нунын оторватлалтмыштлан чот критиковатлен.

Пленум мемнан ончылан моткоч кугу задача-шамычым шынден—йоча-шамыч коклаште пеш кугу творческий нӧлталтмашым пеҥгыдемдаш, детский творчествын умбакыжат пеледшашыжлан чыла условийым создатлаш да детский самодеятельность гоч школа ден учительлан кушкын шогышо поколенийым туныктымо да коммунистический воспитатлыме ответственный пашаште полшаш. Тиде задачым шуктымаш внешкольный учреждений-шамычын гына огыл, а комсомольский ден пионерский организаций-шамычын да районышто чыла тунемше-шамычын, чыла учитель-шамычын, калык образований орган-шамычын пӱтынь системыжын да тыгак пӱтынь советский общественностьын кугу инициативыштым да активностьыштым требоватла.

Январский учительский конференцийлаште ВЛКСМ ЦК X пленумын итогыжым обсуждатлаш тӱҥалыт.

Мемнан учительство—школышто партий ден правительствын доверенный лицожо—тиде пеш важный вопрос-шамычым сайын обсудитла да кушкын шогышо поколенийым коммунизм духеш воспитыватлымаште практический вывод-шамычым ышта.

Тений кеҥежым Всесоюзный детский творческий олимпиада эртаралтеш. Тиде олимпиада тунемше-шамычым эше утларак активизироватла да детский творчествым умбакыжат развиватлымаште полша. Олимпиадылан ямдылалтмаште школа тӱҥ верым налын шогыман. Сандене учитель-шамыч тиде пашаш кызытак пижшаш улыт. Олимпиадыште йоча-шамычын творчествышт сцена гыч веле огыл ончыкталташ тӱҥалеш, а тыгак прекрасный сооруженийым ыштыше, сай картиным сӱретлыше, фотоаппарат дене ыштыше да тӱрлӧ модельым ыштыше талантливый йоча-шамычын пашашт ончыкталтеш.

С. Иванов,
Юный техник ден натуралист-шамычын республиканский станцийжын директоржо.

У комсомольский организаций-

„МОПР" колхозышто (Шернур район) Н. Токталов йолташ шкетын гына комсомолец ыле. Кызыт тудо 7 еҥ дене комсомольский организацийым организоватлен. Нуный кокла гыч 3 ӱдыр.

В. Г. Дмитриев.

Ново-Александровский райкомын пашаеҥже-шамыч комсомолец-шамыч укеан колхозлаште нимом ышташ манын шотлат.

Омский областьыштат положений точно тыгай. Тыште 4.585 колхоз уло, а колхозный комсомольский организаций 3.086 колхозышто веле. Областьын посна районлаштыже 50 процент наре колхоз-шамыч первичный комсомольский организацийым огыт иметле. Тиде комсомолын Омский обкомжылан пеш раш. Обкомын бюрожо кажне квартальный отчетым утверждатлымыже годым ялысе комсомольский организацийын кушмыжо „йӧршеш неудовлетворительный" улмым признатла. Но паша вер гыч ок тарване. 500 утла первичный организаций-шамыч кушмо квартал жапыште йӧршеш кушкын огытыл. ВЛКСМ-н ятыр райкомлаштыже комсомол рядыш пураш желатлыше—рвезе ден ӱдыр-шамычын заявленийышт дек бездушный, бюрократический отношений факт-шамыч улыдат. Комсомолын Москаленский райкомыштыжо комсомолыш пураш желатлыше-шамычын 57 заявленийышт разбиратлалтде киен. Нунын кокла гыч 11 заявленийже кодшо ийыштак пумо улыт. Союзыш угыч приниматлыме-шамычлан райком 193 билетым пуэн огыл.

Райкомын бюрожо комсомол гыч лукмо да комсомолыш пуртымо вопрос-шамычым чылаж годымак чын ок решитле. 9 еҥ-шамычлан комсомолыш пуртымо деч райком справедливо огыл отказатлен. Отказатлыме-шамыч коклаште честный колхозник-шамыч Райнер, Сидоренко да моло йолташ-шамыч улыт.

1939 ийын 5 апрельыште райкомын бюрожо ВЛКСМ радам гыч колхозник И. Руденко йолташым луктын. Тудо „морально—бытовой разложенийлан" да тулеч моло ятыр „сулык-шамычлан" комсомол гыч лукталтын. Чыла нине титаклымаш шамыч подвердитлалтын огытыл.

Райкомын пашаеҥже-шамыч комсомолец-шамыч укеан колхозлаште огыт лий, молодежь дене пашам огыт ыште. „Рот фронт" колхозышто—молодежь 70 еҥ. Тушто 4 комсомолец, 3 еҥ комсомолыш пураш желанийышт нерген заявленийым пуэныт. Туге гынат, первичный организацийыште оформитлалтшашлан райкомыш кум письмам возашышт логалын.

Райкомын пашаштыже чыла нине ситыдымаш ден промах-шамычым комсомол Омский обкомын пашаеҥже-шамыч замечатлен огытыл.

Несоюзный молодежь коклаште пашам эреак ыштымаш, тудын сай ужашыжым комсомолыш вовлекатлымаш—чыла комсомольский организаций-шамычын, кажне ВЛКСМ член-шамычын боевой да почетный задачышт. Молодежь дене пашам ыштыме годым ял озанлыкын стахановецше-шамыч дек, тракторист-шамыч дек, комбайнер-шамыч дек, ялысе интеллигенций дек энерташ кӱлеш.

Мемнан элыште 800 тӱжем утла тракторист-шамыч, 300 тӱжем наре комбайнер ден тракторный бригада-шамычын бригадышт улыт. Туге гынат, комсомолышто 200 тӱжем тракторист ден комбайнер-шамыч веле шогат.

ВЛКСМ рядыш ӱдыр-шамычым вовлекатлымашлан посна кугу вниманийым обратитлаш кӱлеш. Комсомолын комитетше шамыч звеньевой, бригадир, доярка, трактористкалан ыштыше ӱдыр-шамычлан, нунын квалификацийыштым, общеобразовательный шинчымашыштым нӧлтымаштышт полышым пушаш да ӱдрамаш молодежьым колхозышто руководящий пашаш лӱдде выдвигатлышаш улыт.

Красный уголок, лудмо пӧрт, колхозный клуб-шамычын пашаштым саемдыде колхозный молодежь коклаште массово-политический пашам кугун нӧлташ ок лий. Тышке молодежь погына. Тыште самодеятельный вечер-шамычым эртарылман, молодежьым интересоватлыше тема-шамыч дене лекцийым, докладым организоватлыман, ВЛКСМ-н уставше да программыже дене ознакомитлыман.

Комсомольский активист шамыч комсомолец-шамыч укеан колхозлаште лиедашышт кӱлеш, молодежьлан партийын XVIII с'ездшын комсомол ончылан шындыме задача-шамычым умылтарыман, тунеммашым организоватлыман. Колхозный молодежьын сай, ончыл ужашыжым, ял озанлыкын стахановецше-шамычым, тракторист-шамычым, комбайнер-шамычым комсомолыш вовлекатлаш кӱлеш. Тидын годым комсомолыш пуртымын индивидуальный принципшым строго соблюдатлыман.

Создатлыме организаций-шамычым пеҥгыдемден шогаш, пашаштышт нунылан эреак полышым пуэн шогаш кӱлеш. Комсомолыш угыч пуртымо-шамыч общественный пашаш ушнышаш улыт. Тиде шотышто нунылан чыла комсомолец-шамыч полшышышт кӱлеш.

Шемер депутат-шамычын местный Советлашкышт сайлыме жапыште колхозный молодежьын кушшо активностьшым колхозлаште первичный комсомольский организаций-шамычым создатлымаш дене закрепитлаш кӱлеш.

М. Митрохин,
ВЛКСМ ЦК-н крестьянский молодежь отдел заведующийын заместительже.

4

Комсомольский организаций-шамычын пашаштым саемдыман

ВКП(б)XVIII с'ездше ден ВЛКСМ ЦК-н VIII пленумжо комсомольский организаций-шамычым хозяйственный пашаште активно участвоватлаш обязатленыт. Но Морко районысо южо комсомольский организаций-шамыч тидым илышыш пуртен огыт шого.

„Теве „У Серем“ колхоз пеленсе комсомольский организаций нимогай пашамат ок ыште. ВЛКСМ райкомын ик указанийжымат огеш шукто. Хозяйственный паша дене комсомольский организаций йöршеш ок заниматле. Секретарь М. Н. Николаев йолташ шкежат колхоз пашаш öкымеш велэ коштеш. Санденак комсомолец-шамычын колхоз пашаште участвоватлымышт нерген собранийыште иканат обсуждатлыме огыл.

Тыгак „Кожлануур“ промколхозысо комсомольский организацийыште паша ситыдымын ышталтеш. Комсомольский организацийын секретарьже Кузьминых колхозым коден вес пашашке кая. Ты организацийыште нылтылзе членский вносым погымо огыл. Комсомольский радам огеш куш. С. Васильев, Д. Савина йолташ-шамыч да молат комсомолыш пураш заявленийым пуэныт, но тиде заявлений-шамыч эшеат ончалтын огытыл.

ВЛКСМ Морко райком „У Серем“ ден „Кожлануур“ колхозласе комсомольский организаций-шамычлан полшым кызытак пуаш обязан.

Миклай Саня.

Комсомольский собраний эртыш

Тиде кечылаште Сотнур средний школа пеленсе комсомольский организаций собранийым эртарыш. Собранийыште ВЛКСМ ЦК X пленумышто Михайлов йолташын ыштыме докладшым проработатленыт.

Пренийыште Малькова, Курушина, Богданова, Голубкин да Иванов йолташ-шамыч выступатлышт. Нуно шке выступленийыштышт X пленумын решенийже основеш школа пашам перестроитлымашке чыла комсомолец-шамычым ӱжыныт.

П. П. Яшметов.

Комсомольский организаций кушкеш

Руя-сола неполный средний школышто (Ронго район) тений сентябрь тылзыште 12 комсомолец веле ыле. Тулеч вара комсомол радамыш угыч 18 еҥым приниматлыме. Нунын коклаш гыч 8 ӱдыр.

Комсомолыш пурашлан заявлений кызытат ятыр пурен.

И. Щербаков.

Йошкар-Оласе 5 номеран школын 2-шо „А“ классыште тунемше отличница-шамыч. Снимкыште шола гыч: Масловская Ида, Каранаева Нина, Лихачева Ляля, Рязанова Галя, Киселева Галя да Бессонова Людмила. Фото М. Чуршуковын.

КУРГАН

(баллада)

Нöлталтын курган,
Кӱшкö ончен.
Мемнам тышке таче
Учитель конден.

Мланна тыгеракын
Учитель ойлен:
— Тудо жаплан
Кок лу ий эртен.

Шыже, йӱран,
Мланде тазлан.
Мемнан шочмо ялыш
Лишемын тушман.

Улмаш тиде ялын
Васильев Иван;
Рвезе пеш чулым,
Пенгыде капан.

Лу еҥым отрядыш
Шке гайжым поген.
Орюшко чодрашке
Отряд ден каен.

Улмашын нунын
Винтовка, наган,
И толыныт тышке,
Кушто курган.

* * *

Пушкыдемше мландым
Тошкен, лаштыртен,
Лишемын тушман
Ял деке эрден.

И вот теве шуын
Куго курган.
Пудеште винтовка,
Пудеште наган.

Шуэмыч ряд-шамыч,
Ала кö магырен.
Чашкерын шенгечше
Пулемет тототлен.

Огеш лӱд, ок чакне
Храбрый отряд.
Пуля почеш пульым
Тура вик колтат.

Ок чарне винтовка,
Ок чарне наган.
Пуля ден куклалтын
Кӱкшö курган.

Йошкар Армий часть
Пычкемыш кастен,
Бой дене курганым
Налын сеҥен.

Винтовкым, наганым
Кидеш кормыштен,
Рок дене варналтын
Лу рвезе киен.

Макс Майн.

ПАШАН ОБРАЗЕЦШЕ ВЕРЧ ТЫРШАТ

ВКП(б) XVIII с'ездын да ВЛКСМ ЦК-н VIII ден IX пленумын решенийышт основеш Марийский республикысе ятыр первичный комсомольский организаций-шамыч комсомольский пашам вожгычак перестроитленыт. Нуно союзный паша дене хозяйственный пашам сочетатлат. Посна комсомольский организаций-шамыч государственный ден хозяйственный пашаште активно участвоватлат, колхозник-шамычлан практически полшат, пашан чапле образецшым ончыктен шогат.

Параньгинский комсомольский организацият ниге решений-шамыч негызеш шке пашажым икмыняр саемден. Партийын XVIII с'ездше деч вара ВЛКСМ Параньга райком бюроэш 14 гана хозяйственный вопросым обсуждатлыме. Уборка деч вара комсомольский организаций-шамычын секретарьышт дене районный совещанийым кум гана эртарыме. Тидын мöҥгö первичный комсомольский организаций-шамыч комсомольский пашам саемдымашке чыла комсомолец-шамычым шуптышын шогеныт.

СССР СНК ден ВКП(б) ЦК-н колхозлаште общественный животноводствым развиватлыме нерген постановленийжым илышыш пуртымаште посна комсомольский организаций-шамыч кугу пашам ыштен толыныт. Район мучко 210 вуй ушкал дене 26 молочно-товарный фермым, 98 вуй сöсна дене 15 свино-товарный фермым да 109 вуй шорык дене 9 овце-товарный фермым организоватлыме. Тиде кугу значениян пашам „Красный октябрь“ колхоз пеленсе комсомольский организаций образцово шуктен толын. Тудын секретарьже Таязов йолташ (тудак ферма вуйлатыше) скотный дворым сайын тöрлатыктен, волык-шамычым корма дене обеспечиватлен, фермыште волык ончымашым сайын организоватлен. Тыге пашам ыштен толмо дене фермыште кажне ийын доходат кушкеш. 1938 ийыште ферма деч 5 тӱжем тенге доходым налме ыле гын, а 1939 ийыште ферма 11 тӱжем тенге доходым пуэн.

Комсомолец Г. Ахмедгалиев „Алга-бас“ колхозын, Ф. Галямов „Сталинец“ колхозын счетоводышт колхозлаште счетоводный пашам образцово шыденыт. Колхозник-шамыч коклаште авторитетым иметлат.

Южо комсомольский организаций-шамыч тений шошо агалан сайын ямдылалт шумаш дене вашлияшлан тыршат. „Алга-бас“, „Партизан“ колхозласе комсомольский организаций-шамыч ял озанлык машина-шамыч ремонтироватлымашым организоватленыт. Комсомолец М. Кузьминых йолташ („Партизан“ колхоз) ремонтироватлымаште нормым 150—160 процент марте темен толеш. „Янга-Турмыш“, „Янга-Юл“ колхозлаште урлыкашым сортироватлаш 5 комсомолец дене комсомольский бригадым организоватлыме.

Шошо агалан ямдылалт шумашым терглашлан ВЛКСМ райком рейдым эртарен. Рейд эртарымеке шошо агалан ямдылалтмым состоянийже нерген 31 комсомольский организацийын собранийыште обсуждатленыт.

Янышев.

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА-ШАМЫЧ

Войнан первый ныл тылзе жапыштыже англо-французский йомдарымаш

„Пестер ллойд“ венгерский газета войнам увертарыме жап гыч англо-французский военный блокын йомдарымашыже нерген увертара. „Публиковатлыме пырля улшо англо-французский йомдарымаш список почеш,—газета воза,—30 ноябрь марте 1.433 француз ден 2.511 англичаным пуштмо ыле.

Тиде жапыште английский сухопутный армий улыжат 3 еҥым гына колышым йомдарен, нуно эҥгекыш логалме дене коленыт. Английын военно-морской флотшо 2070 еҥым, а авиаций—438 еҥым колышым йомдарен.

Французский сухопутный армий 1.136 еҥым, французийын военно-морской флотшо—255 еҥым, а французский военно-воздушный флот—42 еҥым колышым йомдареныт“. (ТАСС).

Ван Цзин-вейын группыштыжо разногласий

Шанхай, 4 январь. (ТАСС). „Цзунмэйжибао“ газетын увертарымыже почеш, Ван Цзин-вейын группыштыжо разногласий кызытат лийын шога. Газетын мутшо почеш, шукерте огыл измена лийын подозреватлыме дене Ван Цзин-вейын личный охрана войскаже-шамычын капитанже Чжан Сеньым да марионеточный „правительство“ войска-шамычын ожнысо командирже Бан Тянь-мум казнитлыме ыле.

Лондонысо населенийын кугун шагалеммыже

ЛОНДОН, 4 январь (ТАСС). „Дейли экспресс“ газета тыге воза: населенийым эвакуироватлымылан, тыгак мобилизационный мероприятий-шамычлан лийын Лондонысо населений 3 миллион еҥлан утла шагалемын. Кызыт Лондонысо населенийын численностьшо Нью-Йоркысо да Токиосо деч шагал, да 5 миллион еҥым составлятла.

Пасушко терысым луктын

„Памаш ушем“ колхоз (У-Торъял район) 1940 ийыште кӱкшö урожайым налашлан верч кучедалмашке виян ямдылалташ тӱҥалын. Кызыт пасушко 30 тонн терсым луктын.

Тыгак „Чевер олык“ ден „Луэҥер“ колхоз-шамыч пасушко терыс лукмашым организоватленыт.

Макс. Веденькин.

Отв. редактор—К. А. ЛЕНСКИЙ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: МАССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комната № 69—70, телефон № 90,
Упол. Главлита Мар. АССР А—33. Йошкар-Ола, типография Маргосиздата.